

Protestantse Kerk

Vierjaarlijks verslag classis Delta

Vierjaarlijks verslag van de werkzaamheden over 2018-2022

Inleiding

Dit verslag betreft de jaren 2018 tot en met mei 2022. Aan het begin van deze periode is de structuur van de visitatie ingrijpend veranderd. Bestaande classes van ons huidige gebied gingen op in de nieuwe classis Delta. Hierdoor ontstond een geografisch groot gebied met meer dan 140 gemeenten en daarnaast nog een aantal pioniersplekken. Dit heeft het karakter van de classis aanzienlijk veranderd, mede doordat nu per ring een viertal afgevaardigden deelnemen aan de classicale vergaderingen waar vroeger alle gemeente per classis aanwezig konden zijn op de classicale vergadering.

De eerste periode werd een zogeheten `kopgroep` samengesteld die heel veel werk heeft verzet om de classis Delta een gezicht te geven en te zorgen dat de structuur en het bovenlokale kerkenwerk geïmplementeerd werd.

Inmiddels zijn we een aantal jaren verder en is de classis Delta gemeengoed geworden voor de gemeenten die hier deel van uitmaken. De oorzaak hiervan ligt bij de diverse colleges die betrokken werkzaam zijn maar zeker ook bij de bereikbaarheid en betrokkenheid van o.a. de classispredikant Ds. Van der Maas. We hopen dat deze ontwikkeling zich de komende periode door zal zetten en steeds meer zichtbaar zal worden dat we samen als gemeenten en bovenlokale organisaties de classis Delta zijn.

Binnen de classis delta zijn naast de gemeenten ook de gebruikelijke en noodzakelijke Colleges en commissies aanwezig. Het betreft±

- 1) Het Classicaal College voor de Visitatie (CCV)
- 2) Het Classicaal College voor Opzicht (CCO)
- 3) Het Classicaal College voor Behandeling van Beheerszaken (CCBB)
- 4) Het Classicaal College voor bezwaren en geschillen (CCBG)
- 5) De Financiële Commissie
- 6) Het Breed Moderamen
- 7) Commissie Kerk & Israël
- 8) Commissie ZWO

Aangaande de afgelopen periode zien we terug op basis van een aantal aangereikte thema's die alle classes van onze kerk hanteren, met daarop waar mogelijk gevolgd met toepassing vanuit het beleidsplan van de classis Delta.

Vanuit het onderwerp "Gemeenteopbouw" zijn de volgende thema's gekozen:

- 1) Kleine gemeentes
- 2) Leiderschap
- 3) Gemeentevernieuwing
- 4) Regionale verbanden

Gemeenteopbouw

De eerste vraag die beantwoord dient te worden is wat we onder gemeenteopbouw verstaan. Is dat groei in aantallen gemeenteleden of is dat groei in geloof en samen gemeente van de Heer zijn. Indien we uitgaan van dat laatste mogen we er ook op vertrouwen dat de eerste gedachte vanzelf ingevuld gaat worden. Een kerkelijke gemeente is een gemeente die op vijf criteria actief is: Eredienst, pastoraat, diaconaat, vorming en toerusting en missionair zijn.

1) Kleine gemeentes

In onze tijd en zeker ook in onze classis zien we kleine(r) (wordende) gemeenten die enerzijds een op hun post blijven en de kerk vertegenwoordigen maar anderzijds steeds vaker tegen de grenzen van het haalbare en maakbare aanlopen en daarmee moeite hebben om alle eigenschappen van een gemeente in praktijk te brengen.

Het is voor die gemeenten dan lastig om te zorgen dat aan alle voorwaarden van het gemeentezijn voldaan wordt. Het gaat dan naast de genoemde criteria ook over het vervullen van de ambten zoals de kerkorde dat voorschrijft. Overigens is dit niet alleen een kerkordelijke verplichting maar zorgt ook dat de taken, als het goed is uitgevoerd worden door de gemeenteleden om zo niet alleen de verantwoording te dragen maar daarmee ook voor draagvlak binnen de gemeente.

We zien echter steeds vaker dat de kerkdiensten en vieringen door blijven gaan maar dat de andere criteria en werkzaamheden door een steeds kleinere groep gemeenteleden uitgevoerd dienen te worden. Gevolg is vaak dat na verloop van tijd de vitaliteit van de gemeente steeds meer onder druk staat en het steeds moeilijker wordt om nieuw elan en ideeën te ontwikkelen.

Om hier dan toch een revitalisatie in gang te zetten is vaak hulp van buiten de gemeente nodig. Hiervoor zijn de laatste jaren diverse handreikingen gedaan.

Denk daarbij aan nieuwe aan nieuwe vormen van kerk/gemeente in de vorm van samenwerking met andere gemeenten, vorming van huisgemeenten, samengaan met andere gemeenten.

Indien gemeenten in een dergelijke krimp situatie komen is het gewenst om hier actief op te anticiperen en contact te zoeken met de Classispredikant, het Breed Moderamen en CCBB om zo samen te zoeken naar een weg die bijdraagt aan het vitaal houden van de kleine(re) gemeenten als dat nog kan. Hiermee zorgen we niet alleen dat de gemeente blijft maar ook in de directe omgeving zichtbaar is als Zijn Kerk

2) Leiderschap

Iedere organisatie en dus ook iedere kerkelijke gemeente heeft behoefte aan leiderschap. Hierbij nemen we als voorbeeld Jezus die dienend leiderschap in de ultieme vorm heeft getoond. Vaak is het in een gemeente een spannend onderwerp omdat goed leiderschap het algemeen belang van de gemeente op het oog heeft. Vandaar dat er ook structureel gewezen wordt op een afspiegeling van de gemeente in de kerkenraad en het voldoen aan de vereiste aantallen ambtsdragers. Leiderschap toont zich in het voorleven en bewust maken van de koers die de gemeente volgt. Het is dus meer dan zorgen dat alle dagelijkse zaken geregeld zijn. Juist in de kerk is leiderschap verbonden aan gericht zijn op wat God met Zijn kerk voor ogen heeft in de plaats waar de gemeente staat.

Er zijn wat dat betreft verschillende manieren van leiderschap te onderscheiden. In kerk en samenleving is er behoefte aan een duidelijk soort leiderschap. Kerkelijke gemeenschappen passen in het leiderschap Bijbelse principes toe. Het soort leiderschap wat berust is op macht keurt de bijbel af. Goed leiderschap kenmerkt zich door dienstbaar te zijn. Jezus deed verschillende uitspraken over dat Hij niet kwam om te heersen maar om te dienen. Christelijke gemeenschappen en organisaties zijn snel geneigd om een gezag structuur op te bouwen. In de Bijbel staan verschillende voorbeelden van leiderschap. Maar goed leiderschap heeft een duidelijk doel met onderliggende normen en waarden. Leiderschap waarin de leider (dit kan zowel een persoon als kerkenraad zijn) zich bepaalde rechten of plichten toe-eigent stuit vaak op weerstand. De Bijbel geeft handvatten om leiderschap en dienstbaarheid in een goed balans te brengen. Enkele kenmerken zijn: Nederigheid, geduld, zachtmoedigheid, vergevingsgezindheid, en liefde.

Het zou goed zijn om gemeenten hierin toe te rusten. Enerzijds omdat zo de kaders van wat gemeentelieden van elkaar mogen verwachten duidelijk worden maar ook om ambtsdragers vooraf hierover te informeren en toe te rusten. Een mogelijkheid hiertoe is om bijvoorbeeld per ring jaarlijks een ambtsdragerscursus te organiseren om zo nieuwe ambtsdragers (en ook reeds zittende ambtsdragers) toe te rusten in hun ambt en hun taken en verantwoordelijkheden naar elkaar en de gemeente(leden).

Bijkomend effect van een cursus (van 4 avonden bijvoorbeeld, zodat alle ambten en het algemene kerkenraadswerk aan bod komen) is dat ambtsdragers elkaar ook buiten de eigen gemeentegrenzen ontmoeten en zo ook samen optrekken. Hierdoor is de drempel om elkaar te helpen of hulp te vragen in specifieke situaties laag en komt het de onderlinge band tussen gemeentes ten goede.

3) Gemeentevernieuwing

Wat is gemeentevernieuwing? Is dat achter de nieuwste trends en ontwikkelingen aanlopen of zoeken we gemeentevernieuwing juist in de ontwikkeling en daarmee vernieuwing van ons geloofsleven en gemeentelieven. Ook kan gedacht worden aan vernieuwing van de (organisatie) structuur van de gemeente.

Duidelijk is wel dat als er geen vernieuwing is het gevaar dreigt als gemeente in stilstaand water te komen. En in onze classis weten we wat brak water tot gevolg heeft.

Gemeentevernieuwing heeft ten eerste met visie te maken. Wat is voor onze gemeente goed én onze omgeving goed en hoe bereiken we dat. Hierin grijpen we terug op het (geestelijk) leiderschap wat in het vorige punt aangehaald is. Hierin is voor ieder gemeentelid een plaats en taak.

Het is onmogelijk hierover een praktische handreiking te doen omdat we niet alleen veel gemeenten in onze classis hebben maar ook de kerkelijke signatuur zeer uiteenlopend is. En daarnaast heeft gemeentevernieuwing ook zijn weerslag op de omgeving waarbinnen ieder gemeente Kerk is. Het gaat dus om maatwerk op de plaats waar een ieder gesteld is.

Waar wel een handreiking gedaan kan worden is in vernieuwing van de organisatiestructuur van de gemeente. Tegenwoordig zijn er allerlei andere vormen mogelijk, denk hierbij aan een lichtere bestuursvorm en een meer informele organisatie. Ook de kerk moet zuinig omgaan met vrijwilligers en niet alles door iedereen laten doen. Kerkenraden kunnen praktische en uitvoerende taken aan (groepen) vrijwilligers overlaten, en deze ondersteunen met een kerkenraad die vooral coördinerend en faciliterend bezig is. Zij kunnen zo toe met een 'zo klein mogelijke kerkenraad'.

Bij dit alles kunnen allerlei samenwerkingsvormen hulp bieden, maar ook de Dienstenorganisatie van de landelijke kerk is hiertoe graag bereid. De aldaar aanwezige expertise kan ingezet worden voor herbronning en ontwikkeling van gemeentezijn.

4) Regionale Verbanden

Juist in het kader van de eerdere punten "Kleine gemeentes" en "Gemeentevernieuwing" is dit een aangelegen onderwerp. Na het opgaan van de diverse classes in de classis Delta zijn er ringen ontstaan, meestal aan de hand van de geografische oude classis. Welke ring dat is, dat beslist in beginsel het breed moderamen van de classicale vergadering (zie ord. 4-17). In onze classis zien we een vijftal ringen. In de praktijk bestaat een ring meestal uit de gemeenten die tot voor kort een classis vormden. Waar de classicale vergadering zich meer richt op het leidinggeven zijn er juist de regionale verbanden, zoals de ringen, voor de onderlinge ontmoeting. De kerkorde vermeld hierover : De ring 'geeft gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar, onder meer door het stimuleren en zelf voeren van het kerkelijk gesprek en het op andere wijze bevorderen van de saamhorigheid van de gemeenten in het nakomen van haar taak en roeping' (ord. 4-17-2). Juist het zoeken naar ontmoeting en het helpen van elkaar is een mooie opdracht voor de gemeenten van de ringen. Elkaar helpen, meedenken, grote(re) gemeenten die kleine(re) gemeenten bijstaan, specifieke kennis die onderling gedeeld kan worden etc.

Om dit in de nabije toekomst verder gestalte te geven heeft/krijgt iedere ring een stuurgroep, werkgroep die de ontmoetingen plannen en voorbereiden. Eventueel aangevuld met een ingehuurd gemeentewerker die ondersteuning kan bieden en betrokken kan worden bij de diverse ringactiviteiten.

Ook kunnen we regionale gemeenteverbanden ontstaan op basis thema's zoals van de Dorpskerkenbeweging en de Groene Kerken (zie verder in dit verslag)

De Dorpskerkenbeweging is een initiatief van de landelijke Protestantse kerk, zoekt naar manieren om kerk in, van en voor het dorp te zijn. De classis Delta, met daarin vele dorpen, wil bevorderen dat gemeenten zich aansluiten bij de Dorpskerkenbeweging, zodat zij gebruik kunnen maken van de kennis en ervaring van die beweging.

Vanuit het onderwerp “Kerk in de samenleving” zijn de volgende thema gekozen:

- 1) Roeping
- 2) Coronacrisis
- 3) Oecumene
- 4) Groene wereld en groene kerk

1) Roeping

Wat verstaan we onder “roeping”? Volgens het woordenboek is roeping “Het taak vervuld dient te worden” In dit verslag is uitgegaan van de roeping als gemeente. Hierbij komen dan vanzelfsprekend de 5 kenmerken (taken) van een geloofsgemeenschap naar voren:

Een kerkelijke gemeente is een gemeente die op vijf criteria actief is: Eredienst, pastoraat, diaconaat, vorming en toerusting en missionair zijn.

Deze roeping in praktijk brengen vraagt presentie. Immers zonder dat is er geen eredienst, en worden ook de andere genoemde taken niet zichtbaar in de gemeente en ook in de omgeving waar we gemeente zijn. Daarnaast gaat het om visie en vitaliteit, immers de presentie moet wel tot uitdrukking komen in woord en beeld. Dat is soms lastig omdat het vele wat gebeurd regelmatig onevenredig verdeeld is over een beperkt aantal gemeente/kerkenraadsleden en daarnaast ook niet altijd duidelijk is hoe de roeping doordeweeks in praktijk gebracht kan/moet worden.

Een onderdeel van het ten uitvoer brengen van onze roeping als christen is communicatie. Zowel als gemeenteleden onderling als ook naar onze naasten. Duidelijk werd dat in de (achterliggende) Coronacrisis we ons als geroepen kerk dienstbaar konden maken naar de gemeente en samenleving.

2) Coronacrisis

De afgelopen periode kenmerkte zich in een termijn van twee jaar waarin het gemeentelieven en onderlinge ontmoeting sterk onder druk stond. Perioden waarin kerkgang niet mogelijk was, er geen/nauwelijks gemeenteactiviteiten mogelijk waren hebben een forse impact gehad op de gemeenten. Veel gemeenten werden geconfronteerd met een teruggang in inkomsten (collecten) en daarnaast vaak in toename van kosten omdat in allerlei uitzendapparatuur voor KerkTV aangeschaft diende te worden. Andere gemeenten hebben snel kunnen anticiperen omdat bijvoorbeeld KerkTV als in gebruik genomen was en tevens allerlei middelen werden ingezet om de inkomsten op peil te houden. Maar wat belangrijker was betrof de onderlinge ontmoeting op zondag en doordeweeks. Hierin een oplossing vinden bleek erg lastig. Het was mooi om te zien dat er allerlei oplossingen gezocht werden, denk aan de inzet van allerlei communicatiemiddelen zoals de websites van de gemeenten die veel gericht was op communicatie in plaats van alleen tekst delen, social media, whatsapp-groepen etc. Ook veel gemeenten hebben in deze periode hun roeping voor de naaste in praktijk kunnen brengen met allerlei diaconale hulptaken. OP deze manier was “Corona” ook een moment van herijking hoe de gemeente zichtbaar kan functioneren buiten de regulier activiteiten om.

Nu we deze periode achter de rug hebben (?) is het voor iedere gemeente vraag wat uit de afgelopen tijd gehandhaafd blijft of dat teruggelopen wordt op oude structuren en gewoonten. Het zou goed zijn als hier bewust keuzes gemaakt worden die bij een eventuele herhaling niet opnieuw leiden tot kaalslag van het gemeentelieven en dienstbaarheid aan de samenleving.

3) Oecumene

Van oudsher waren veel gemeenten gericht op de eigen gemeente(leden) en haar eigen identiteit. Enerzijds logisch gezien de sterk verdeelde protestantse kerk met haar traditie van vele afscheidingen. Als we echter het woord Oecumene vanuit het christelijke traditie samenvatten staat het voor het naar elkaar toegroeien, elkaar leren verstaan en het samenwerken tussen verschillende denominaties. Vanuit het kerkelijk landschap van onze classis ligt hier nog wel een uitdaging gezien de veelheid denominaties.

De laatste jaren zien we echter steeds vaker dat verschillende gemeenten in een woonplaats elkaar “opzoeken” voor een vorm van samenwerking. Soms gedreven door de praktijk van krimp maar ook doordat de urgentie en de roeping ervaren wordt om als Kerk juist de verdeeldheid terug te dringen en zo ook naar de samenleving een boodschap van saamhorigheid af te geven.

Hoewel de principiële keuze tot samenwerking de voorkeur heeft kan uit een meer praktische overweging het samenwerken en naar elkaar toegroeien ook vrucht dragen. Mede omdat dan het gezamenlijke gemeentelven dan robuuster kan worden, taken beter verdeeld worden en daarnaast samen over identiteit en standpunten in breder perspectief kan worden nagedacht en gesproken. Dat dit een kwetsbaar proces is spreekt voor zich en goede begeleiding is raadzaam. Dit kan en vindt ook meestal plaats door extern betrokkenen die op een meer objectieve/rationele visie meedenken en werken.

4) Groene wereld en groene kerk

Ook in onze classis zijn er gemeenten die hiermee al druk aan de slag zijn gegaan. De doelstelling is om als gemeente te verduurzamen, te werken aan sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeente/gemeenschap. Het gaat dus verder dan alleen het plaatsen van zonnepanelen e.d. Het betreft ene andere wijze van functioneren als gemeente en dat ook uitdragen naar de (directe) omgeving. Eigenlijk een vorm van gemeentevernieuwing. Met dit thema is gestart in 2020 en met groene kerken Kerk in Actie en Tear kerken ondersteunen om duurzamer en groener te worden en ertoe bijdragen dat die kerken elkaar kunnen vinden en stimuleren.

Het vergroenen van de kerk is eigenlijk het vergroenen van de gemeente, een way of life als het ware. Al met al mag een kerk zich groen noemen als zij actief aan de slag wil gaan met duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeenschap. Van een groene kerk wordt verwacht dat zij met haar leden ieder jaar één duurzame stap zet. Dit kunnen stappen zijn op het gebied van inkopen, omgaan met geld, geloof en inspiratie, beleid, energiebesparing, energieopwekking en omgang met natuur. Een groene kerk geeft hiermee invulling aan de Bijbelse opdracht van goed en recht doen omwille van de naaste en de God die alles schiep.

In onze classis zijn inmiddels meer dan 10 gemeenten met dit thema aan de slag gegaan en ook op de Classis Inspiratiedag van november 2022 zal hier allerlei informatie over te vinden zijn. De classis Delta wil zich samen met de Dienstenorganisatie inzetten om dit aantal te laten groeien door voorlichting en het stimuleren van samenwerking en kennisdeling <https://www.groenekerken.nl>